

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

# ΔΕΛΤΙΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1947 - 1948

ΛΕΥΚΩΣΙΑ - ΚΥΠΡΟΥ

ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΚΥΠΡΟΥ

# ΔΕΛΤΙΟΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1947 - 1948

ΛΕΥΚΩΣΙΑ - ΚΥΠΡΟΥ



## Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΚΥΠΡΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΔΙΕΤΙΑΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΟΥ

Τὴν πρωτοβουλίαν διὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνευματικοῦ Ὁμίλου Κύπρου, ὅπως ἐθεωρήθη προσφορώτερον νὰ ὀνομασθῆ, ἔσχεν ὁμάς ἐκ καθηγητῶν κυρίως τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου, οἱ ὅποιοι εἰς ἐπανειλημμένα συζητήσεις μεταξύ των καὶ μετὰ τοῦ Γυμνασιάρχου κ. Κ. Σπυριδάκι διεπίστῳσαν τὴν ἀνάγκην στενωτέρας ἐπαφῆς μεταξύ των διὰ τὴν ἀνταλλαγὴν ἀπόψεων καὶ τὸν καλύτερον προσανατολισμὸν των ἐπὶ διαφόρων πνευματικῶν ζητημάτων. Τὴν ἀνάγκην αὐτὴν καθίστα ἐπιτακτικώτεραν ἢ μετὰ τὴν λήξιν τοῦ πολέμου δημιουργηθεῖσα σύγχυσις καὶ χαώδης κατάστασις εἰς πολλοὺς πνευματικούς τομεῖς καὶ ἡ ἐμφανιζομένη κρίσις τῶν ἠθικῶν ἀξιών καὶ ἰδίως τῶν προερχομένων ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐχρειάζετο ἡ συγκέντρωσις καὶ ἡ συντονισμένη δρᾶσις τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ τόπου πρὸς χάραξιν σαφοῦς κατευθύνσεως καὶ διαγραφὴν τῶν ἐνδεικνυομένων μέτρων ἐνεργείας. Τοῦτο ἐτονίσθη καὶ ὑπὸ τοῦ προσωρινοῦ προέδρου, κ. Κ. Σπυριδάκι, τῆς πρώτης Γενικῆς Συνελεύσεως ἐν τῷ Παγκυπρίῳ Γυμνασίῳ, τῇ 30ῇ Μαρτίου 1947, καθ' ἣν παρέστησαν περὶ τὰ 25 πρόσωπα, κατὰ τὸ πλεῖστον καθηγηταὶ τοῦ Π. Γυμνασίου, ὅστις καὶ ἐτόνισε τὴν ἀνάγκην τῆς συνενώσεως τῶν ἑλληνικῶν πνευματικῶν δυνάμεων τῆς Κύπρου διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν, ὡς αὕτη ἀνεπτύσσετο εὐρύτερον εἰς τὸ προταθὲν κατὰ τὴν συγκέντρωσιν ἐκείνην καὶ ψηφισθὲν μετὰ τινῶν προσθηκῶν καὶ τροποποιήσεων Καταστατικὸν τοῦ Ὁμίλου. Πρέπει νὰ σημειωθῆ ἐνταῦθα ὅτι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐτονίσθη καὶ ἀπεφασίσθη ὅτι ὁ κύκλος τῶν διαφερόντων καὶ τῆς δράσεως τοῦ Ὁμίλου ἔπρεπε νὰ εὐρίσκεται εἰς ἄμεσον σχέσιν μὲ τὸν ἑλληνικὸν κόσμον καὶ τὰ γνήσια ἰδεώδη αὐτοῦ, καὶ ὅτι ὄχι μόνον οἱ Ἕλληνες τὸ γένος ἀλλὰ καὶ οἱ μόνον ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν τούτων ἰδεωδῶν ἐμφορούμενοι θὰ δύνανται νὰ ἀποτελέσουν μέλη τοῦ Ὁμίλου.

Λεπτομερέστερον περί τῶν σκοπῶν καὶ τῶν ἐπιδιώξεων τοῦ Ὁμίλου διαλαμβάνουν τὰ ἄρθρα 2 καὶ 3 τοῦ Καταστατικοῦ, ἅτινα μεταφέρομεν ἐνταῦθα ἐπὶ λέξει :

«Ἄρθρ. 2. Σκοπὸς τοῦ Ὁμίλου εἶναι : α) ἡ στενωτέρα ἐπικοινωνία καὶ πνευματικὴ ἐπαφὴ τῶν μελῶν του· β) συζητήσεις καὶ ἔρευναι ἐπὶ ἐπιστημονικῶν καὶ γενικώτερον πνευματικῶν θεμάτων ἀναφερομένων πρωτίστως εἰς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ τέχνας καθ' ὅλην τὴν συνεχῆ ἐξέλιξιν των ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος μέχρι σήμερον, καὶ ἐπὶ σχετικῶν θεμάτων τῶν ἄλλων πολιτισμένων χωρῶν, κυρίως τῶν σχετιζομένων μετ' αὐτὴν ἀνάπτυξιν καὶ καλλιέργειαν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ· γ) ἡ ὅσον τὸ δυνατόν εὐρυτέρα ἐπίδρασις καὶ ἀκτινοβολία τοῦ Ὁμίλου πρὸς καλυτέραν κατανοήσιν τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἡ δι' αὐτοῦ ἀνάπτυξις τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς Κύπρου· δ) ἡ σύσφιγξις τῶν πνευματικῶν δεσμῶν τῆς Κύπρου μετὰ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ πνευματικὴ ἐπικοινωνία αὐτῆς μετὰ τῶν ἄλλων πολιτισμένων χωρῶν».

Τὸ ἄρθρον 4 καθορίζει τὰ μέσα πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σκοπῶν τούτων ὡς ἀκολούθως :

«Οἱ ἀνωτέρω σκοποὶ θὰ ἐπιδιωχθῶν διὰ συζητήσεων μεταξὺ τῶν μελῶν καὶ στενοῦ κύκλου φίλων τοῦ Ὁμίλου, διὰ διαλέξεων καὶ ἐπιστημονικῶν ἀνακοινώσεων, διὰ διδασκαλίας δραμάτων, συναυλιῶν καὶ ἐκθέσεων Τέχνης, δι' ἐκδόσεων συντόμων μελετῶν πρὸς εὐρυτέραν διάδοσιν τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν, δι' ἐκδόσεως περιοδικοῦ, ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν καὶ βιβλίων, διὰ μορφωτικῶν ἐκδρομῶν κυρίως εἰς Ἑλλάδα ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας χώρας, καὶ δι' ἰδρύσεως πνευματικοῦ Κέντρου τοῦ Ὁμίλου. Διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν τοῦ Ὁμίλου δύναται νὰ ζητηθῆ καὶ ἡ συνεργασία ἐπιστημόνων, λογοτεχνῶν καὶ καλλιτεχνῶν ἐξ Ἑλλάδος».

Λόγω τῶν ὑψηλῶν τούτων ἐπιδιώξεων καὶ διὰ νὰ κρατηθῆ εἰς τὸ ἐμπρέπον ὕψος ἡ δράσις τοῦ Ὁμίλου ἀπεφασίσθη τόσον ὑπὸ τῶν σχόντων τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἰδρύσεώς του ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου καὶ ἡ εἰσδοχὴ νέων μελῶν νὰ γίνεται μετὰ πολλῆς φειδούς, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνει ὅτι ὁ Ὁμιλος πρέπει νὰ περιορισθῆ εἰς ὀλίγα μόνον πρόσωπα θεωρούμενα οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου ὡς προνομιούχα διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον. Ἡ ἀνάγκη τῆς εὐρυτέρας ἀκτινοβολίας τοῦ Ὁμίλου ἀνεγνωρίσθη εὐθύς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς κυριωτέρας μερίμνας τοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν μελῶν του.

Διὰ τὴν καλλιέργειαν δεσμῶν μετ' ἀναλόγου φύσεως σωματείων, ὁ Πνευματικὸς Ὁμιλος προήλθεν ἀμέσως εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοιούτων σωματῶν ἐν Ἑλλάδι κυ-



ρίως καὶ ἀλλαγῶ καθὼς καὶ μετὰ προσώπων διακρινομένων εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας καὶ δυναμένων νὰ διαφωτίσωσι τὴν κοινὴν γνώμην καὶ βοηθήσωσι τὸ ἔργον τοῦ Ὁμίλου εἰς τὸν τομέα τῆς συσφίξεως τῶν πνευματικῶν δεσμῶν τῆς Κύπρου μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ἰδίως πνευματικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ κόσμου. Τοῦτο ἐπεδιώχθη ὄχι μόνον διὰ ἀλληλογραφίας καὶ ἀποστολῆς τοῦ Καταστατικοῦ καὶ τῶν λοιπῶν δημοσιευμάτων τοῦ Ὁμίλου, ἀλλὰ καὶ διὰ προσωπικῆς ἐπαφῆς, ἣτις κυρίως συνετελέσθη ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς μεταβάσεως εἰς Ἀθήνας καὶ συντόμου παραμονῆς ἐκεῖ τοῦ Προέδρου του κ. Κ. Σπυριδάκι. Ἐκκλησιαστικά καὶ πνευματικά ἰδρύματα, καλλιτεχνικά σωματεῖα, ἐπιστήμονες, καλλιτέχναι, διανοοῦμενοι καὶ ἄλλα ἐξέχοντα πρόσωπα τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας ἔδειξαν ζωντὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὸν Ὁμιλον καὶ ὑπεσχέθησαν νὰ συνδράμωσι τὸ ἔργον του, ὅπερ καὶ ἐγένετο καὶ ἐξακολουθεῖ γινόμενον.

**Αἱ πρῶται ἐκδηλώσεις. Ἡ ἐνωματίωσις τῆς Δωδεκανήσου :** Ἡ πρώτη ἀξιοσημεῖωτος ἐνέργεια τοῦ ΕΠΟΚ ἦτο ἡ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐνωματώσεως τῆς Δωδεκανήσου μετὰ τοῦ ἐλευθέρου ἑλληνικοῦ κράτους ἀπόφασις τοῦ Δ. Συμβουλίου, υἱοθετηθεῖσα ἐκθύμως ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως, περὶ σειρᾶς ὁμιλιῶν ἐπὶ τῆς ἱστορίας, τῆς τέχνης καὶ τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν Δωδεκανήσων. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἐπραγματοποιήθη μετ' ὀλίγον χρονικὸν διάστημα διὰ τῆς ὀργανώσεως τεσσάρων διαλέξεων ἐνώπιον πυκνοῦ σχετικῶς ἀκροατηρίου ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθούσῃ τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου. Ἡ πρώτη τῶν διαλέξεων τούτων ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Ὁμίλου κ. Κ. Σπυριδάκι μὲ θέμα : «Ἡ Ρόδος καὶ αἱ λοιπαὶ Δωδεκάνησοι ἱστορικῶς ἐξεταζόμεναι» τὴν 15 Μαΐου 1947. Ἡ δευτέρα ὑπὸ τοῦ κ. Ἀθ. Μερεμέτη μὲ θέμα : «Ἡ τέχνη εἰς τὰ Δωδεκάνησα» τὴν 24ην Μαΐου 1947, ἡ τρίτη ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Σοφοκλέους μὲ θέμα : «Ἡ πνευματικὴ Δωδεκάνησος» τὴν 25ην Μαΐου 1947 καὶ ἡ τετάρτη ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Προυσῆ μὲ θέμα : «Ἀπὸ τὴν λαογραφίαν τῆς Δωδεκάνησου» τὴν 2 Ἰουνίου 1947. Καὶ αἱ τέσσαρες αὗται ὁμιλίαι κατ' ἀπόφασιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ἐξεδόθησαν ἀργότερον εἰς τόμον (1) ὡς προσφορά τῆς δούλης Κύπρου πρὸς τὴν ἐλευθέραν Δωδεκάνησον μετ' ἀναλόγου ἀφιερώσεως. Διὰ τὴν ἔκδοσιν ταύτην ἐζητήθησαν διὰ σχετικῆς ἐκκλήσεως συνδρομαὶ παρὰ ἐκκλησιαστικῶν καὶ

(1) Ἡ Ἑλληνικὴ Δωδεκάνησος, ἐν Λευκωσίᾳ 1948, σχ. 8ον, σ. 108.

ἄλλων ἰδρυμάτων καὶ προσώπων ἀνελθοῦσαι εἰς τὸ πο-  
σὸν τῶν £ 110.17.0.

Τοῦ θιβλίου τούτου ἐξετυπώθησαν 750 ἀντίτυπα, ἐξ  
ᾧ 200 ἀπεστάλησαν πρὸς τὴν Γενικὴν Διοίκησιν Δωδε-  
κανήσου, ἵνα 50 μὲν ἐξ αὐτῶν διατεθῶσι δωρεὰν εἰς διά-  
φορα ἰδρύματα πνευματικὰ καὶ ἐξέχοντα πρόσωπα, τὰ  
δὲ ἄλλα πωληθῶσι καὶ τὸ ἐκ τῆς πωλήσεώς των προϊόν  
διατεθῆ ὑπὲρ τῶν θυμάτων τοῦ παιδομαζώματος. Τὰ  
ὑπόλοιπα πλὴν μικροῦ ἀριθμοῦ διετέθησαν εἰς μὲν τοὺς  
συνδραμόντας διὰ τὴν ἔκδοσιν, £ 1.0.0 τοῦλάχιστον, δω-  
ρεὰν, εἰς δὲ τοὺς ἄλλους ἀντὶ 10 σελλ. καὶ 5 εἰς τοὺς μα-  
θητάς. Τιμητικὰ ἀντίτυπα ἀπεστάλησαν καὶ εἰς διάφορα  
πνευματικὰ ἰδρύματα καὶ ἐξέχοντα πρόσωπα τῆς ἐκκλη-  
σίας, τῆς πολιτείας καὶ τῶν γραμμάτων ἐν Ἑλλάδι κυ-  
ρίως καὶ ἀλλαχοῦ.

**Φιλολογικὰ μνημόσυνα :** Κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον  
ἐτελέσθη α) φιλολογικὸν μνημόσυνον τοῦ Ἑλλήνος ποι-  
ητοῦ καὶ διηγηματογράφου Γεωργίου Βιζυηνοῦ (τὴν  
8 Ἰουνίου 1947) μὲ ὁμιλητὴν τὸν κ. Χρ. Παπαχρυσόστο-  
μου καὶ μὲ ἀπαγγελίας ποιημάτων του. β) Κατ' ἀπόφα-  
σιν τοῦ Ὁμίλου περὶ καθιερώσεως τῆς Κυπριακῆς ἐθني-  
κῆς ἐπετείου τῆς 9ης Ἰουλίου ἐτελέσθη τὸ πρῶτον φιλο-  
λογικὸν μνημόσυνον τῆς ἱστορικῆς ταύτης ἐπετείου μὲ  
ὁμιλητὴν τὸν κ. Ν. Κρανιδιώτην καὶ μὲ ἀπαγγελίας ἀπο-  
σπασμάτων ἀπὸ τὸ ὁμώνυμον ἔπος τοῦ κυπρίου ποιητοῦ  
Βασίλη Μιχαηλίδη ὑπὸ μελῶν τοῦ σωματείου νεανίδων  
«Παλλὰς» καὶ ὑπὸ μαθητριῶν τοῦ Παγκυπρίου Γυμνα-  
σίου.

**Πνευματικαὶ σχέσεις μετὰ τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος :**  
Πρὸς καλλιέργειαν στενωτέρων σχέσεων μετὰ τοῦ πνευ-  
ματικοῦ κόσμου τῆς Ἑλλάδος παρεκλήθη ὁ ἐν Κύπρῳ  
παρεπιδημῶν κ. Δημήτριος Σφαέλος, βουλευτὴς Πει-  
ραιῶς καὶ νήσων, καὶ ἔδωκε διάλεξιν ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰ-  
θούσῃ τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου τὴν 13ην Ἰουνίου 1947  
μὲ θέμα «Ἡ κρίσις τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν καὶ ἡ Ἑλλάς». Ἡ  
ὁμιλία αὕτη παρηκολουθήθη ὑπὸ πλήθους κόσμου. Ἐπι-  
πλέον ὁ κ. Σφαέλος ἀνέλαβε νὰ φέρῃ εἰς ἐπαφὴν τὸν Ὀ-  
μιλον μὲ διαφόρους πνευματικοὺς παράγοντας τῆς ἐλευ-  
θέρως Ἑλλάδος, ὅπερ καὶ ἐγένετο.

**Τὸ Ἐθνικὸν Θέατρον εἰς Κίπρον:** Σημαντικὸν γεγο-  
νὸς διὰ τὴν πραγμάτωσιν τῆς τοιαύτης ἐπαφῆς ἀπετέ-  
λεσεν ἡ μετ' ὀλίγον κάθοδος τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐθνικοῦ



Θεάτρου εἰς Κύπρον, κατὰ τὴν 15ην Ἰουλίου 1947, καὶ μετ' αὐτοῦ τῶν κυρίων α) Θ. Καψάλη, βουλευτοῦ Αἰτωλοακαρνανίας, ὡς οἰκονομικοῦ συμβούλου καὶ β) τοῦ γνωστοῦ λογοτέχνου κ. Στρατῆ Μυριβήλη. Εἰδικὴ ἀντιπροσωπία τοῦ Ὁμίλου κατῆλθεν εἰς Λεμεσόν καὶ ὑπεδέχθη τὰ μέλη τοῦ Θεάτρου καὶ συνώδευσε ταῦτα εἰς Λευκωσίαν, δηλώσασα ὅτι ὁ Ὁμιλος τίθεται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ὁργανισμοῦ διὰ τελεσφορωτέραν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς του. Πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου καὶ τῶν διακεκριμένων συνοδῶν του ἐδόθη δεξιῶσις ὑπὸ τοῦ Ὁμίλου ἐν τῇ Μεγάλῃ Αἰθούσῃ τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου, τὴν 19 Ἰουλίου 1947, κατὰ τὴν ὁποίαν ὠμίλησαν ὁ Πρόεδρος τοῦ Ὁμίλου κ. Κ. Σπυριδάκης καὶ ὁ Γραμματεὺς του κ. Κ. Προυσης, ἀπήντησαν δὲ οἱ κ.κ. Καψάλης, Μυριβήλης καὶ Ροντήρης, ἀπηγγέλθησαν ποιήματα Κυπρίων ποιητῶν ὑπὸ μελῶν τοῦ Σωματείου Νεανίδων «Παλλάς» καὶ Ἑλλήνων ποιητῶν ὑπὸ μελῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου καὶ προσεφέρθησαν ἀναφυκτικά. Διαρκούσης τῆς δεξιώσεως ἐγένετο ἡ ἀνακήρυξις τοῦ κ. Στρ. Μυριβήλη ὡς ἐπιτίμου Μέλους τοῦ Ὁμίλου. Ἀπὸ τὸν Ὁμιλον ἐζητήθη παρὰ τῆς Διευθύνσεως Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἔκθεσις ἐπὶ τῆς καθόδου εἰς Κύπρον τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, ἣτις καὶ ὑπεβλήθη συντόμως. Ἐπὶ τοῦ ἰδίου ζητήματος καὶ τῆς σημασίας ἣν ἔχει ἡ συχνὴ ἐπίσκεψις τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου εἰς Κύπρον συνῳμίλησε μὲ διαφόρους παράγοντας ἐν Ἀθήναις καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ Ὁμίλου κ. Κ. Σπυριδάκης κατὰ τὴν ἐκεῖ μετάβασίν του τὸν Αὐγούστου τοῦ 1947.

**Ἐσωτερικαὶ συγκεντρώσεις :** Παραλλήλως πρὸς τὴν ἀνωτέρω δρᾶσιν καὶ πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Καταστατικοῦ καθιερώθησαν αἱ ἐσωτερικαὶ συγκεντρώσεις τῶν μελῶν τοῦ Ὁμίλου ἅπασι τῆς ἐβδομάδος πρὸς συζήτησιν διαφόρων πνευματικῶν ζητημάτων. Κατὰ τὴν πρώτην τῶν συγκεντρώσεων τούτων ὁ ἀντιπρόεδρος (τότε) τοῦ Ὁμίλου κ. Θ. Σοφοκλέους ἀνέπτυξε τὰ πλαίσια, ἐντὸς τῶν ὁποίων θὰ διεξήγοντο αἱ συζητήσεις αὗται. Αἱ συγκεντρώσεις αὗται ἐσυνεχίσθησαν μέχρι τέλους τῆς περιόδου καὶ ἐπανελήφθησαν κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπομένης περιόδου μὲ διαφόρους εἰσηγητάς ἐπὶ διαφόρων θεμάτων ὡς ἑξῆς :

1η συγκεντρώσις : Ἀνάπτυξις τῶν σκοπῶν τοῦ Ὁμίλου καὶ ἀνάλυσις τῶν προβλημάτων αὐτοῦ καὶ ἰδιαίτε-



ρως τῶν ἀφορώντων τὴν θέσιν τοῦ πνευματικοῦ ἐργάτου ἔναντι τῶν σημερινῶν πνευματικῶν ζητημάτων ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Σοφοκλέους.

2α καὶ 3η : «Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐννοίας τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας» εἰσηγουμένου τοῦ κ. Ἀθ. Μερεμέτη.

4η : «Ἡ πολιορκία καὶ ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων», ὁμιλία ὑπὸ τοῦ κ. Δ. Εὐαγγελίδου μετ' ἀναγνώσεως περικοπῶν ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ ἱστορικοῦ Φραντζῆ ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς 29ης Μαΐου.

5η : Διορθωτικά εἰς τὸν Σοφοκλέα (στίχοι 4, 287, 781, 996, 1281, 1354 τῆς Ἀντιγόνης καὶ στ. 1075 τῆς Ἡλέκτρας), εἰσηγουμένου τοῦ κ. Ἰω. Μυριανθοπούλου.

## Β. ἜΤΟΣ

Ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1947 ὁ Ὀμιλος εἰσέρχεται εἰς τὴν δευτέραν περίοδον τῶν ἐργασιῶν του. Τὸ Δ. Συμβούλιον ἀπησχόλησεν ἢ πρόκλησις εὐρυτέρου ἐνδιαφέροντος διὰ τὸ ἔργον τοῦ Ὀμίλου καὶ ἡ μεγαλυτέρα ἀκτινοβολία αὐτοῦ.

**Δαϊκὰ μαθήματα :** Χάριν τοῦ σκοποῦ τούτου εἰσῆχθη μία καινοτομία διὰ τῆς ὀργανώσεως λαϊκῶν μαθημάτων εἰς εὐρύτερον κοινὸν ἐπὶ θεμάτων γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Ὡς πρῶτα τοιαῦτα θέματα ἀπεφασίσθη νὰ ληφθῶσιν ἐκ τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας. Τὰ μαθήματα ταῦτα ἐδόθησαν ἐντὸς τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου κατὰ τὰς ἑσπερινὰς ὥρας ἐκάστου Σαββάτου ὑπὸ τῶν ἐξῆς ὁμιλητῶν : α) τοῦ κ. Κ. Προυσῆ ἐπὶ τοῦ θέματος : «Ὁ χαρακτήρ καὶ ἡ γλῶσσα τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας», β) τοῦ κ. Μ. Κιτρομηλίδου ἐπὶ τοῦ θέματος : «Ἡ νεοελληνικὴ ποίησις τοῦ 19<sup>ου</sup> αἰῶνος (4 μαθήματα) (2), γ) τοῦ κ. Δ. Εὐαγγελίδου περὶ τοῦ Παλαμᾶ καὶ δ) τοῦ κ. Ν. Κρανιδιώτου διὰ τὸ νεοελληνικὸν θέατρον. Τὰ μαθήματα ταῦτα παρηκολούθησαν ἀρκετοὶ ἀκροαταί, ἐν οἷς πολλοὶ μαθηταὶ τῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου.

**Φιλολογικὰ Μνημόσυνα :** Καὶ κατὰ τὴν δευτέραν αὐ-

---

(2) Τὰ μαθήματα ταῦτα ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ περιοδικὸν «Κυπριακὰ Γράμματα» (τεύχη 157—164, τόμ. 1Γ' καὶ 1Δ') ἀνετυπώθησαν δὲ ὑπὸ τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου εἰς ἰδιαίτερον τεύχος χάριν τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τοῦ σχολείου.

τήν περίοδον, ἥτις συνέπεσε μὲ τὰς ἀμφιετηρίδας ἀπὸ τῆς γεννήσεως ἢ τοῦ θανάτου διασήμων Ἑλλήνων, ἐτελέσθησαν ὑπὸ τοῦ Ὅμιλου φιλολογικὰ μνημόσυνα αὐτῶν, ἀποσκοποῦντα ὄχι μόνον εἰς τὴν ἀπονομὴν τιμῆς πρὸς αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν γνωριμίαν τοῦ ἔργου τῶν εἰς εὐρύτερον κοινόν. Ὡς πρῶτον τοιοῦτο φιλολογικὸν μνημόσuvον ἐγένετο τὸ τοῦ ἔθνικοῦ ἡμῶν ποιητοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 150 ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του, τελεσθὲν τὴν 11 Ἀπριλίου 1948 ἐν τῇ Μ. Αἰθούσῃ τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου, καθ' ὃ ὠμίλησαν ἐπὶ τοῦ θίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ ποιητοῦ οἱ κ.κ. Ξ. Λυσιώτης καὶ Μ. Κιτρομηλίδης, ἀπηγγέλθησαν δὲ ποιήματα αὐτοῦ μετὰ μουσικῆς ὑποκρούσεως συντεθείσης ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Μιχαηλίδου καὶ ἐκτελεσθείσης ὑπὸ τῆς δ. Λ. Συμεωνίδου (ἀπὸ τοὺς Ἐλευθεροὺς Πολιορκημένους) (3). Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. Λυσιώτη ἐγένετο καὶ ἐν Λάρνακι, ὅπου ἐτελέσθη ἀνάλογον φιλολογικὸν μνημόσuvον τοῦ Σολωμοῦ τῇ συνεργασίᾳ τοῦ ἐκεῖ Σωματείου «Πεζοπορικὸς Ὅμιλος», ὅστις καὶ ἐξακολουθεῖ συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ Πνευματικοῦ Ὅμιλου ἐπὶ πνευματικῶν ζητημάτων.

Τὸ δεύτερον φιλολογικὸν μνημόσuvον ἦτο τὸ τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ ἐπὶ τῇ 200ετηρίδι ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του τελεσθὲν τὴν 16 Μαΐου 1948, καθ' ὃ ὠμίλησαν ὁ κ. Ἀθ. Μερεμέτης περὶ τοῦ Κοραῆ ὡς ἐπιστήμονος καὶ ὁ κ. Ν. Βοσταντζῆς περὶ αὐτοῦ ὡς παιδαγωγοῦ. (4).

Τὸ τρίτον φιλολογικὸν μνημόσuvον τῆς περιόδου αὐτῆς ἦτο τὸ τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερίας Ρήγα Βελεστινλῆ ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 150 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ μαρτυρικοῦ θανάτου του τελεσθὲν τὴν 13 Ἰουνίου 1948 μὲ ὁμιλητὰς τὸν κ. Κ. Σπυριδάκιν ἐπὶ τοῦ θέματος «Ὁ Ρήγας καὶ ἡ ἑλληνικὴ παράδοσις» (5) καὶ τὸν κ. Θ. Σοφοκλέους μὲ θέμα «Ἡ ποίησις τοῦ Ρήγα» (6).

Ἐτιμήθησαν ὡσαύτως καταλλήλως καὶ αἱ ἔθνικαί ἐπέτειοι τῆς 29ης Μαΐου δι' εἰσαγωγικῆς ὁμιλίας τοῦ κ.

(3). Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. Λυσιώτη ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ περιοδικὸν «Κυπριακὰ Γράμματα» τ. ΙΓ', τεύχος 157, σελ. 189 κ. ἔ.

(4). Ἀμφότεραι αἱ ὁμιλίας αὗται ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ περιοδικὸν «Κυπριακὰ Γράμματα» ἀριθμ. 159—164 (τ. ΙΓ' καὶ ΙΔ').

(5). Ἡ ὁμιλία αὕτη ἐγένετο καὶ ἐν τῷ Λυκεῖῳ Ἑλληνίδων Ἀμμοχώστου, ἔνθα ἐτελέσθη ἀνάλογον μνημόσuvον τὴν 21 Ἰουνίου, 1948.

(6). Ἀμφότεραι αἱ ὁμιλίας αὗται ἐδημοσιεύθησαν εἰς εἰδικὴν ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ «Κυπριακὰ Γράμματα», ἀριθμ. 159—160, (τ. ΙΓ'). Ἡ τοῦ κ. Κ. Σπυριδάκι ἐξεδόθη καὶ εἰς εἰδικὸν τεύχος.



Κ. Σπυριδάκι καὶ ἀναγνώσεως ἐπικαίρων ἱστορικῶν περικοπῶν ἐκ διαφόρων συγγραφέων, καὶ ἡ τῆς 9ης Ἰουλίου διὰ καταλλήλου ὁμιλίας ὑπὸ τοῦ κ. Χρ. Παπαχρυσόστομου καὶ στέψεως τῆς προτομῆς τοῦ ἔθνομάρτυρος Κυπριανοῦ προσφωνοῦντος τοῦ κ. Θ. Σοφοκλέους. Ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῆς 15 Ἰουνίου 1948 ἢ 29 Μαΐου καὶ ἡ 9ῃ Ἰουλίου ἀπεφασίσθη νὰ τιμῶνται ἰδιαίτερος ὑπὸ τοῦ Ὁμίλου καὶ νὰ ἐξαίρηται διὰ καταλλήλου ἑορτασμοῦ ἢ σημασίας των. Εἰδικῶς διὰ τὴν κυπριακὴν ἔθνικὴν ἐπέτειον τῆς 9ης Ἰουλίου ἐθεωρήθη σκόπιμον νὰ δημοσιευθοῦν εἰς τὸν τύπον καὶ τὸ περιοδικὸν «Κυπριακὰ Γράμματα» ἐπὶκαίρα ἱστορικὰ σημειώματα, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ὡσαύτως ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον, ὅπως ὁ Ὁμιλος φροντίσῃ διὰ τὴν περισυλλογὴν πάσης πληροφορίας σωζομένης ἐν τῇ προφορικῇ παραδόσει περὶ τῆς ἡμέρας ταύτης.

**Ἐσωτερικαὶ συγκεντρώσεις :** Ἐσυνεχίσθησαν καὶ κατὰ τὴν 6ῃ περίοδον αἱ ἐσωτερικαὶ συγκεντρώσεις μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Ὁμίλου, καθ' ἃς συνεζητήθησαν διάφορα θέματα καὶ ἀντηλλάγησαν σκέψεις διὰ τὴν πληρεστέραν διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου τοῦ Ὁμίλου ὡς ἑξῆς :

β) συγκέντρωσις : Ἀνασκόπησις τῆς μέχρι τοῦδε δράσεως τοῦ Ὁμίλου καὶ σχέδιον διὰ τὴν μελλοντικὴν αὐτοῦ δράσιν. Καταρτισμὸς εἰδικῶν πρὸς τοῦτο ὑπεπιτροπειῶν ἤτοι α) ἐπὶ τῶν λογοτεχνικῶν ζητημάτων, β) ἐπιστημονικῶν, γ) ἐπαφῆς μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου, δ) θεάτρου καὶ τέχνης καὶ ε) ἐκδόσεων.

7η : Καθορισμὸς τοῦ τρόπου τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἐσωτερικῶν συζητήσεων. Ὁργάνωσις λαϊκῶν μορφωτικῶν μαθημάτων καὶ διαλέξεων.

8η καὶ 9η : «Ἡ κλασσικὴ ἀγωγή καὶ ἡ ἐποχὴ μας» εἰσηγούμενου τοῦ κ. Θ. Σοφοκλέους.

10η : Ἡ ἔκδοσις Ὁδηγοῦ τῆς Κύπρου. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀψηχόλησε σοβαρῶς τὸν Ὁμιλον εἰς ἐπανειλημμένους συνεδριάσεις, ἀπεφασίσθη δὲ ἡ σύνταξις καὶ ἡ ἔκδοσις ἀρτίου Ὁδηγοῦ τῆς Κύπρου, ζητουμένης πρὸς τοῦτο καὶ τῆς συνεργασίας ἄλλων ἐκτὸς τῶν μελῶν τοῦ Ὁμίλου εἰδικῶν προσώπων. Τὸ ὄλον ζήτημα ἀνετέθη εἰς εἰδικὴν ὑπεπιτροπεῖαν.

11η : Φιλολογικὸν τέιον μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Ὁμίλου. Συζήτησις ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν τῶν φιλολογικῶν μνημοσύνων τοῦ Σολωμοῦ, Κοραῆ καὶ Ρήγα.

12η: «Τὸ περὶ καρδίας τοῦ Ἱπποκράτους». Ἑρμηνεία καὶ ἀνάλυσις ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Χρυσάνθη.

13η: «Τὰ πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα τῶν Κυπρίων» εἰσηγουμένου τοῦ κ. Κ. Σπυριδάκι.

Αἱ ἐσωτερικαὶ αὐταὶ συζητήσεις ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὴν ἐπομένην περίοδον κατ' ἀραιότερα ὅμως διαστήματα, λόγῳ ἄλλων ἐργασιῶν πολλῶν τῶν μελῶν τοῦ Ὀμίλου, θεωρηθεῖσῶν δὲ μᾶλλον ἐπειγουσῶν.

**Ὁργάνωσις τῆς Κυπριακῆς Ὠρας τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ Ἀθηνῶν.** Κατὰ τὴν ἐν Κύπρῳ παραμονὴν τοῦ ὁ διευθυντῆς τοῦ μουσικοῦ τμήματος τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρυμάτος Ραδιοφωνίας κ. Δ. Γεωργιάδης προήλθεν εἰς συνεννόησιν μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνευματικοῦ Ὀμίλου διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀνάληψιν τῆς συνεργασίας διὰ τὴν μελετωμένην Κυπριακὴν ὥραν εἰς τὰς ἐκπομπὰς τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ Ἀθηνῶν. Ὁ Ὀμιλος εἰς Γεν. Συνέλευσιν τῶν μελῶν του ἀπεδέχθη νὰ ἀναλάβῃ τὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐκπομπῆς ταύτης καὶ πρὸς τοῦτο κατήρτισεν ἐπιτροπεῖαν ἐκ μελῶν του, ἥτις θὰ ρυθμίξῃ τὰ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ κυρίως θὰ φροντίξῃ διὰ τὴν ἐξεύρεσιν συνεργασίας, ἥτις θὰ ἀποστέλληται εἰς τὸν Σταθμὸν διὰ τὴν ἐκπομπὴν του «ἡ Κύπρος πρὸς τὴν Ἑλλάδα» καὶ γενικῶς θὰ εἶναι ὑπεύθυνος ἀπέναντι τοῦ Ὀμίλου καὶ τοῦ Σταθμοῦ διὰ τὴν τροφοδότησίν του μὲ κατάλληλον συνεργασίαν. Ὡσαύτως ἡ ἐπιτροπεῖα αὕτη θὰ διατελῇ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς Διευθύνσεως τοῦ Σταθμοῦ καὶ διὰ τὸ δεῦτερον μέρος τῆς Κυπριακῆς Ὠρας «ἡ Ἑλλάς πρὸς τὴν Κύπρον». Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπεῖας ταύτης κατεμερίσθη εἰς 11 τμήματα, ἐκάστου τῶν ὁποίων προΐσταται ἐν μέλος ὑπεύθυνον διὰ τὴν ἀποστολὴν συνεργασίας ἀναφερομένης εἰς τὸ τμήμα του. Τὰ τμήματα ταῦτα εἶναι : 1) Ἐκκλησία, 2) Ἐπικαίδευσις, 3) Ἱστορία - Ἀρχαιολογία, 4) Λογοτεχνία, 5) Καλλιτεχνία, 6) Λαογραφία, 7) Πολιτικὴ καὶ Δημοσιογραφία, 8) Ὑγεία, 9) Οἰκονομία, 10) Γεωργία καὶ 11) Ἀθλητισμός. Ἡ ἐπιτροπεῖα ἀπηύθυνε διὰ τοῦ τύπου (ἀργότερον καὶ προσωπικῶς πρὸς διάφορα πρόσωπα, παρ' ὧν ἠδύνατο νὰ ἀναμένῃ συνεργασίαν) ἔκκλησιν ζητοῦσαν τὴν συνεργασίαν πάντων τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ δυναμένων νὰ συνδράμωσιν αὐτὴν εἰς τὸ ἔργον της, διότι βεβαίως θὰ ἦτο ἔργον δυσκατόρθωτον ἢ διαρκῆς καὶ ἀνελλιπῆς ἀποστολῆς συνεργασίας ὑπὸ μόνων τῶν μελῶν τῆς ἐπι-



τροπείας. Δυστυχῶς ἡ μέχρι τοῦδε ἀνταπόκρισις ὑπῆρξε πολὺ πενιχρά, ἐλπίζεται ὅμως ὅτι ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς ἐκπομπῆς θὰ πυκνωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν συνεργατῶν. Ὁ Ὀμιλος εὐρίσκεται εἰς τακτικὴν ἐπαφὴν μετὰ τῶν ἰθυόντων τὸ Ἐθνικὸν Ἰδρυμα Ραδιοφωνίας, οἵτινες καὶ ἀνεκοίνωσαν ὅτι ἀπεφασίσθη, ὅπως ἔναρξις τῆς Κυπριακῆς Ὠρας τοῦ Σταθμοῦ Ἀθηνῶν γίνη ἀπὸ τῆς 25ης Μαρτίου. Ὡς καταλληλοτέραν ὥραν διὰ τὴν ἐκπομπὴν ταύτην ὁ Ὀμιλος εἰσηγήθη τὴν 8.30'—9 μ.μ. ἐκάστου Σαββάτου. Διὰ τὸ κατάλληλον μῆκος κύματος θὰ γίνη εἰσήγησις μετὰ τὰς πρώτας δοκιμαστικὰς ἐκπομπάς.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ « Κ Ο Σ Μ Ο Σ »  
ΟΔΟΣ ΟΥΡΧΑΝΙΕ 7-10, ΛΕΥΚΩΣΙΑ  
ΤΑΧ. ΚΙΒ. 330 ΤΗΛΕΦ. 31



